

01.10.2021

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

**GÜNLÜK BASIN
ÖZETLERİ**

**1 Ekim 2021
Cuma**

RESMÎ GAZETE'DE BUGÜN

1 Ekim 2021 Cuma

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

MİLLETLERARASI ANDLAŞMALAR

- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Paraguay Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Dostluk ve İşbirliği Anlaşmasının Onaylanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 4540)
- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Sağlık Alanında Hibe Yapılmasına Dair Anlaşmanın Yürürlüğe Girmesi Hakkında Karar (Karar Sayısı: 4541)
- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler Çölleşme ile Mücadele Sözleşmesi Sekretaryası Arasında Ankara Girişiminin Uygulanmasına İlişkin Anlaşma ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler Çölleşme ile Mücadele Sözleşmesi Sekretaryası Arasında Ankara Girişiminin Uygulanmasına İlişkin 4 Nisan 2016 Tarihinde Bonn'da İmzalanan Anlaşmayı Değiştiren Protokolün Onaylanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 4542)
- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Çad Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Teknik ve Kalkınma İşbirliği Protokolünün Onaylanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 4543)
- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Çad Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hidrokarbonlar ve Enerji Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 4544)

CUMHURBAŞKANI KARARLARI

- Karabük İli Sınırları İçerisinde Tesis Edilecek Olan ve Kamulaştırma Bilgileri ve Güzergâhı Gösterilen "Safranbolu TM-Eflani DM Enerji Nakil Hattı"nın Yapımı Amacıyla Bazı Taşınmazların Türkiye Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü Tarafından Acele Kamulaştırılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 4545)
- Ankara İli Sınırları İçerisinde Tesis Edilecek Olan ve Kamulaştırma Bilgileri ve Güzergâhı Gösterilen "Edige KÖK-Deliler Enerji Nakil Hattı"nın Yapımı Amacıyla Bazı Taşınmazların Türkiye Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü Tarafından Acele Kamulaştırılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 4546)
- Manisa İli Sınırları İçerisinde Tesis Edilecek Olan ve Kamulaştırma Bilgileri ve Güzergâhı Gösterilen "Mahmutlar DM-Çataloluk DM Enerji Nakil Hattı"nın Yapımı Amacıyla Bazı Taşınmazların Türkiye Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü Tarafından Acele Kamulaştırılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 4547)
- Manisa İli Sınırları İçerisinde Tesis Edilecek Olan ve Kamulaştırma Bilgileri ve Güzergâhı Gösterilen "Kovancı Karapınar Mevkii TR 2 Enerji Nakil Hattı"nın Yapımı Amacıyla Bazı Taşınmazların Türkiye Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü Tarafından Acele Kamulaştırılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 4548)
- Gaziantep İli Sınırları İçerisinde Tesis Edilecek Olan ve Kamulaştırma Bilgileri ve Güzergâhı Gösterilen "1G2001 Burç Esentepe Enerji Nakil Hattı"nın Yapımı Amacıyla Bazı Taşınmazların Türkiye Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü Tarafından Acele Kamulaştırılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 4549)

- İstanbul İli, Göngören İlçesi Sınırları İçerisinde Tesis Edilecek Olan Trafo Binasının Yapımı Amacıyla Kamulaştırma Bilgileri ve Konumu Belirtilen Taşınmazın Türkiye Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü Tarafından Acele Kamulaştırılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 4550)
- İstanbul İli, Avcılar İlçesi Sınırları İçerisinde Tesis Edilecek Olan Trafo Binalarının Yapımı Amacıyla Kamulaştırma Bilgileri ve Konumları Belirtilen Taşınmazların Türkiye Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü Tarafından Acele Kamulaştırılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 4551)
- İstanbul İli, Sarıyer İlçesi Sınırları İçerisinde Tesis Edilecek Olan Trafo Binalarının Yapımı Amacıyla Kamulaştırma Bilgileri ve Konumları Belirtilen Taşınmazların Türkiye Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü Tarafından Acele Kamulaştırılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 4552)
- Bolu İli, Merkez İlçe Sınırları İçerisinde Bulunan Akkaya Travertenleri Doğal Sit Alanının Koruma Statüsünün Yeniden Değerlendirilmesi Sonucunda, Sınır ve Koordinatları Gösterilen Alanların Kesin Korunacak Hassas Alan Olarak Tescil ve İlan Edilmesi Hakkında Karar (Karar Sayısı: 4553)
- Bartın İli, Amasra İlçesi Sınırları İçerisinde Bulunan Amasra Doğal Sit Alanının Koruma Statüsünün Yeniden Değerlendirilmesi Sonucunda, Sınır ve Koordinatları Gösterilen Alanların Kesin Korunacak Hassas Alan Olarak Tescil ve İlan Edilmesi Hakkında Karar (Karar Sayısı: 4554)
- İstanbul İli, Sarıyer İlçesi Sınırları İçerisinde Bulunan Hacıosman Bayırı Caddesi ve Çevresi Doğal Sit Alanının Koruma Statüsünün Yeniden Değerlendirilmesi Sonucunda, Sınır ve Koordinatları Gösterilen Alanın Kesin Korunacak Hassas Alan Olarak Tescil ve İlan Edilmesi Hakkında Karar (Karar Sayısı: 4555)
- İstanbul İli, Adalar İlçesi Sınırları İçerisinde Bulunan Sedef Adası Etabı Doğal Sit Alanının Koruma Statüsünün Yeniden Değerlendirilmesi Sonucunda, Sınır ve Koordinatları Gösterilen Alanların Kesin Korunacak Hassas Alan Olarak Tescil ve İlan Edilmesi Hakkında Karar (Karar Sayısı: 4556)
- İstanbul İli, Adalar İlçesi Sınırları İçerisinde Bulunan Kaşık Adası Etabı Doğal Sit Alanının Koruma Statüsünün Yeniden Değerlendirilmesi Sonucunda, Sınır ve Koordinatları Gösterilen Alanın Kesin Korunacak Hassas Alan Olarak Tescil ve İlan Edilmesi Hakkında Karar (Karar Sayısı: 4557)
- Kayseri İli, Bünyan ve Sarıoğlan İlçeleri Sınırları İçerisinde İlan Edilen Tuzla-Palas Gölü Kesin Korunacak Hassas Alanının Sınırlarının Değiştirilmesi Hakkında Karar (Karar Sayısı: 4558)
- İsviçre Konfederasyonu veya Lihtenştayn Prenslığı Menşeli Bazı Ürünlerin İthalatında Tarife Kontenjanı Uygulanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 4559)
- İthalat Rejimi Kararında Değişiklik Yapılmasına İlişkin Karar (Karar Sayısı: 4560)
- 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanununun Geçici 67 nci Maddesinde Yer Alan Tevkifat Oranları Hakkında Karar (Karar Sayısı: 4561)
- Özelleştirme İdaresi Başkanlığı ile İlgili Karar (Karar Sayısı: 4562)

01.10.2021

YÖNETMELİKLER

- İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Abdullah Gül Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Iğdır Üniversitesi Sürekli Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği

TEBLİĞ

- İsviçre Konfederasyonu veya Lihtenştayn Prensiği Menşeli Bazı Ürünlerin İthalatında Tarife Kontenjanı Uygulanmasına İlişkin Tebliğ

KURUL KARARI

- Enerji Piyasası Düzenleme Kurulunun 30/09/2021 Tarihli ve 10449 Sayılı Kararı

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI

- Anayasa Mahkemesinin 10/12/2020 Tarihli ve E: 2016/144, K: 2020/75 Sayılı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 16/6/2021 Tarihli ve 2018/23565 Başvuru Numaralı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 29/6/2021 Tarihli ve 2018/30939 Başvuru Numaralı Kararı

Planlı teşvikle Türkiye tarımda terminal ülke olur

Ankara Ticaret Borsası Başkanı Faik Yavuz, tarımda destekleme politikasının yeniden masaya yatırılması gerektiğine dikkat çekerek, “Hedefine uygun ve proje kapsamında teşvikler planlanırsa Türkiye terminal ülke olur. Çok güzel bir coğrafyadayız, kuzeydeki ülkeler ve güneydeki ülkeler arasında ticaret köprüsü oluruz” dedi.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) öncülüğünde DÜNYA, 81 ildeki oda ve borsa başkanlarıyla ekonominin nabzını tutuyor. “Başkanlar Konuşuyor” söyleşi dizisinde Ankara ekonomisi ile birlikte tarım politikaları ele alındı. Ankara Ticaret Borsası Başkanı Faik Yavuz DÜNYA'nın sorularını yanıtlayarak, önerilerinden bahsetti.

“Türkiye tarımda kendi kendine yetmesin, tüm dünyaya üretim yapsın” Faik Yavuz / Ankara Ticaret Borsası Başkanı

Tarımda yeniden yapılanma ve planlamaya ihtiyaç var. Tarımı iyi planlayamazsanız; bazen fiyatlar tavan yapıyor, bazen de dip yapıyor. Üretenler zarar edince piyasadan çekiliyor. Israrla şunu söylüyoruz. Önce planlama yapmamız lazım tarımda; neyi nerede ne kadar üreteceğiz. Tarımda bir ürünü üretmek çok zor değil. En fazla 2 yılda ürünün destinasyonunu da değiştirebilirsiniz, ürünün çeşidini de değiştirebilirsiniz. Eğer pazarlamıyorsanız ürettiğiniz ürünün bence bir değeri yok. Tarımdaki girdilerin çok yüksek olması konusuna gelirsek;

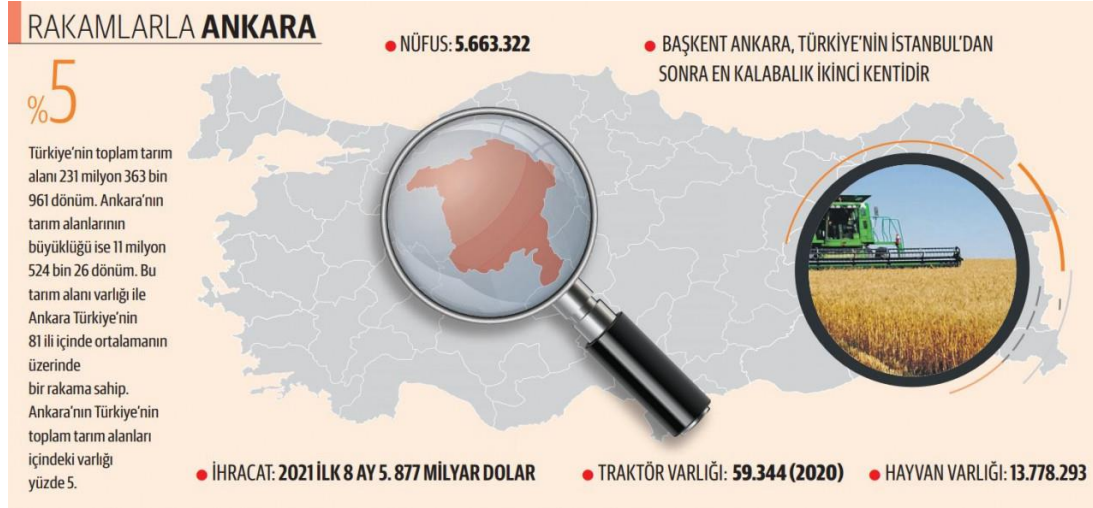
Dünyada tarımda emtia fiyatlarının artışlarının en büyük nedenlerinden biri, Çin, Hindistan hızlı ürün çekmesi... Hindistan ve Çin'de 200-300 milyon kişi sınıf atladı. Eskiden pirinç lapası yerken, şu an spesiyal ürünler istiyorlar. Avrasya ülkelerinin buğdaylarını biz alırdık, şu an Çin kapattı. Girdiler, gübre ile başlıyor, mazotla devam ediyor, işçilik, ilaç bunların hepsi maliyeti artırıcı temel unsurlar. Bitkisel üretimde toprak, su, güneş lazım. Güneş ve toprak Türkiye'de var. Ama yağmur alma kapasitemiz Avrupa'ya göre düşük. Bunun için susuz tarıma geçmemiz gerekiyor. Maliyetleri düşürecekseniz, birimde verimliliği artırmamız lazım. Bir dekar yerde 300 kilo buğday alıyoruz ama Avrupa 750 kilo alıyorsa demek ki onların maliyeti bizim yüzde 50'miz kadar... Sonra çiftçimiz zarar edip, çekiliyor. Finansman sorunu var. Finansman aktarımı yapmak gerek geride kalıyoruz diye düşünüyorum.

Tarımın 1938'den beri desteklenir. Ancak 2021 oldu; soruyoruz çiftçi 'zarar ettim' diyor, devlet 'ben çok para verdim' diyor, tüketici de 'ben pahalıya ürün yiyorum' diyor. O zaman bir yanlışlık var. Destekleme politikasını yeniden masaya yatırmamız lazım. Destek her zaman nakit para vererek olmayabilir. Temelde verimli üretim modeli yatıyor. Ben olsam Türkiye'yi 8-10 bölgeye ayırırdım. Nerede, ne yetiştirilecek karar verilir. Doğu Anadolu'da bitkisel üretim yapamazsınız. Ne yaparsanız yapın alacağınız üretim 180 kilo... Hükümet 3 lira da verse 5 lira da çiftçi zarar eder. Orası hayvancılığa yatınsa onu teşvik edersiniz. Tarıma 22 milyar TL destek Avrupa ve Amerika'dan düşük olsa da Türkiye şartlarında iyi para. Doğru kullanmak gerekiyor.

Bu yıl Doğu Anadolu bölgesinin kalkınmasına yatırım yaparım. Yaylalarını suyu elektriğini götürürüm. Düşük faizli 20-30 yıl vadeli aile kaç tane hayvanla idare edecekseniz öyle kredi veririm. Sonra Güneydoğu, sonra Doğu Karadeniz, İç Anadolu derken 8-10 yılda tarım altyapısını oluştururum. Havza projelerini tam uygulayamadık. İç Anadolu'da hangi çeşit buğdayın verimli olacağını belirlerim, buna destek veriyorum, sen başka bir şey ekeceksen ben ona destek vermiyorum' şeklinde yapmalı.

Singapur, Dubai gibi terminal ülke olabiliriz

Hedefine uygun ve proje kapsamında yapmalıyız. İyi planlanırsa Türkiye merkez ülke olur. Kuzeyimizdeki Romanya, Ukrayna, Bulgaristan, Gürcistan gibi ülkeler var. Bunlar, maksimum verime ulaşmamış potansiyel var. Güneyimizde de İran, Irak, Suudi Arabistan, Körfez ülkeleri, Mısır var. Kuzeydeki ülkelere üretim yaptırıp ürünlerin, Karadeniz'de lisanslı depolar kurarak güneydeki ülkelere satılmasını sağlayabiliriz. Singapur, Dubai gibi terminal ülke olabiliriz. Bence Türkiye kendi kendine yetmemeli, Türkiye komşularına, dünyaya üretim yapmalı. Tropikal meyveler yemiyorduk. Bunlar Türkiye'ye gelince kendimize yetmeyen ülke olduk. İyi terminal ülke olma yolunda ilerlemeliyiz, kuzeydeki potansiyel ürünlerini destekler burada kullanılmalı.

Doğan buzağımızın yarısı sağlık sorunundan ölmese, hayvan sorunumuz kalmaz Hayvancılığın temelde 5 tane sorunu var. Birincisi ölçek sorunu; aile işletmelerinde ölçek sorunu düzeltmemiz lazım. Hayvan sayısı düşünce yeterince ilgi alakayı gösteremiyoruz. Gelir seviyesi üreticiyi doyurmuyorsa. İkincisi sağlık sorunu var. Hayvancılık için çok önemli bir coğrafyaya sahibiz. Ama buzağı sağlığı konusunda sınıfta kaldık. Eski Tarım Bakanımız Ahmet Eşref Fakıbaba çok önemli bir istatistik açıklamıştı. Bir yılda doğan 750 bin buzağımız yetersiz koşullardan dolayı ölüyor. Doğan hayvanların yarısı dişi yarısı erkektir. Sonra gidip 500 bin hayvan ithal ediyoruz. Yani doğan hayvanımızın yarısı ölüyor. Bunlar ölmese Türkiye'nin buzağı sorunu kalmaz. Sağlık sorunları en temel sorunların başında geliyor. Irk sorunumuzu iyileştirdik, yüzde 20-25'lik bir şey kaldı.

Bir de yem sorunu var. Yem fiyatlarını indirsek, yüzde 25-30 daha ucuz et yiyebiliriz. Karma yeme ağırlık veriyoruz oysaki bizim mera alanlarına ihtiyacımız var. Türkiye, 46 milyon hektar mera alanında 11 milyon mera alanına düşmüş. Meraları 3-4 yılda alamıyorsunuz ve hayvan başı 3-4 metrekare yer tahsis ediliyor. Memleketimizin geleneksel eti küçükbaşdır. Eskiden sığır ikinci kalite et, küçükbaş birinci kalite et idi. Küçükbaş etini, kolesterol gerekçesiyle gözden düşürdüler. Gençleri köydeki tutamıyoruz. Kent yaşamını istiyor. Sürü yöneticisi olsa 4 bin - 4 bin 500 maaş alacakken, şehirde 2 bin 800 liraya güvenlik oluyor. Çünkü köyde sosyal yaşantı alanları yok.

Türkiye'nin ilk hububat laboratuvarını kurduk Tüm altyapı hizmetlerimizi, iki ana sektörde son teknoloji kullanarak oluşturduk. Birincisi hayvancılık, ikincisi hububat ve bakliyat sektörü... Bununla ilgili canlı hayvan borsasından, et borsasına kadar soğuk zincir içinde bu oluşumu gerçekleştirdik ve şu an işlem görüyor. Hububat ve bakliyat da lisanslı depomuzu yaptık. Lisanslı depomuzdan sonra son satış salonlarımızı geliştirdik. Türkiye'nin ilk hububat laboratuvarını kurduk. Uluslararası akredite edilmiş laboratuvar olarak 4-5 yıldır hizmet veriyor. Koçhisar'da bitkisel üretimle ilgili büyük bir potansiyel var. Arpa, buğday son zamanlarda soğan ve kimyon gibi ürünler çok hızlı büyüyor. Satış salonları kurduk.

01.10.2021

Oğuzhan Asiltürk hayatını kaybetti

Saadet Partisi Yüksek İstişare Kurulu ve Milli Görüş Vakfı Başkanı Oğuzhan Asiltürk hayatını kaybetti.

Asiltürk'ün vefat haberini duyuran Milli Gazete Genel Yayın Yönetmeni Mustafa Kurdaş, "Saadet Partisi Yüksek İstişare Kurulu Başkanı muhterem büyüğümüz Oğuzhan Asiltürk beyefendi Hakk'ın rahmetine kavuştu... Mekanı cennet, makamı a'li olsun.. Milli Görüş camiamızın başı sağolsun.." ifadelerini kullandı.

Gübre zammı can yakıyor

Türkiye, tohum, gübre, mazot gibi girdiler bakımından dışa bağımlı. Bunların fiyatları fahiş şekilde artıyor; çiftçinin eline geçen fiyatlar, çoğu zaman üretim maliyetinin bile altında.

Dr. Necdet ORAL

Üçüncü Gıda Rejimi denilen, içinde yaşadığımız dönemde tarım ve gıdada girdi sağlamadan üretime, işleme, dağıtım ve pazarlamaya kadar tüm süreç çokuluslu şirketler tarafından kontrol edilmektedir. Bu nedenle çiftçilerin kullandığı her türlü girdinin, ürettiği ürünlerin, gıda maddelerinin fiyatları çokuluslu şirketler ve/veya uluslararası market zincirleri tarafından belirlenmektedir. Uygulanan tarım politikaları nedeniyle tüm dünyada daha fazla çiftçi üretemez hale gelerek, topraklarını terk etmekte, gıda sorunu derinleşmektedir. Çokuluslu şirketler, Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) tarafından dayatılan serbest ticaret anlaşmaları aracılığıyla, küresel pazarlardaki gıda-tarım ürünlerini kontrol etmekte ve yoksulların temel gıdalara erişme hakkına engel olmaktadır.

KRİZİN SORUMLUSU ÇOKULUSLU ŞİRKETLER

Türkiye, üretimi ve dağıtımı çokuluslu şirketlerce gerçekleştirilen tohum, gübre, pestisit, mazot, gibi girdiler bakımından dışa bağımlıdır; bunların fiyatları fahiş bir şekilde artmakta; çiftçinin eline geçen fiyatlar çoğu zaman üretim maliyetinin bile altında kalmaktadır. Çiftçiler kazanamaz, hatta zarar ederken tüketiciler gıda ürünlerine fahiş fiyatlar ödemek zorunda kalmaktadır. Çünkü fiyatlar piyasaya hâkim olan (birçoğu çokuluslu) market zincirleri tarafından belirlenmektedir. Bu nedenle bütün dünyada olduğu gibi ülkemizde de gıda enflasyonunun baş sorumluları,

çokuluslu gıda-tarım şirketleri ve onlarla ilişkili market zincirleridir.

Bu yazıda, endüstriyel tarımın en önemli girdisi olan ve üretim maliyetindeki payı yüzde 15-20'yi bulan kimyasal gübrelerde son zamanlarda dünyada ve Türkiye'de çiftçilerin canını yakan gelişmeler ele alınacaktır.

ÜRETİM MALİYETİNDEKİ PAYI YÜZDE 15-20

2020 yılında yaklaşık 128 milyar dolar olan küresel gübre pazarının 2021 yılında yüzde 8.2 oranında büyüyerek 138 milyar dolara ulaşacağı tahmin edilmektedir. Dünyada gübre piyasası Nutrien Ltd.; Yara International; The Mosaic Company; CF Industries Holdings Inc. ve Israel Chemicals Ltd. gibi çokuluslu şirketler tarafından kontrol edilmektedir.

GÜBRE FİYATLARI YÜZDE 60 ARTTI

Küresel piyasalarda tüm gübrelerin fiyatları bir yıl öncesine göre önemli düzeyde artmıştır; örneğin Diamonyum Fosfat (DAP) gübresinin fiyatı yüzde 62, Üre gübresinin fiyatı ise yüzde 59 daha yüksektir. Eylül ayının ikinci haftasında DAP'ın ortalama perakende fiyatı ton başına 700 doları aşarak son 10 yılın en yüksek seviyesine ulaşmıştır. Bunun en önemli nedeni gübre arzında yaşanan sıkıntılar. Bu sıkıntının devam edeceğine ilişkin kanıtlar var. Önceki hafta, iki büyük gübre üreticisi, gübre üretiminin karşı karşıya olduğu yeni bir sorun olan yüksek doğalgaz fiyatları nedeniyle Avrupa'daki tesislerini kapattıklarını duyurdular.

DOĞALGAZ FİYATLARI FABRİKA KAPATTIRIYOR

15 Eylül'de CF Industries (Kuzey Amerika tarımsal gübre üreticisi ve dağıtıcısı şirket), İngiltere'deki iki üretim tesisindeki operasyonların durdurulduğunu açıkladı. Şirketin yaptığı açıklamaya göre söz konusu tesislerde üretimin ne zaman yeniden başlayacağına ilişkin bir tahmininin bulunmadığı anlaşılıyor. 17 Eylül'de ise Norveç merkezli bir kimya şirketi olan Yara International Avrupa'daki rekor yüksek doğalgaz fiyatlarının amonyak üretiminde maliyet dengesini etkilemesi nedeniyle Avrupa'daki fabrikalarının bazılarında üretimi azaltacağını duyurdu. Yara böylelikle Avrupa'daki amonyak üretim kapasitesinin yaklaşık yüzde 40'ını kapatmış olacak.

Küresel piyasalardaki gelişmelerden Türkiye çiftçisi de payını aldı. Üre gübresindeki doğalgaz kaynaklı fiyat artışları gerekçe gösterilerek bir günde ton başına ortalama 500 lira zam yapıldı.

GÜBRE PİYASASI ALTI ŞİRKETİN KONTROLÜNDE

Türkiye'de gübre üretimindeki en büyük engel hammadde kaynaklarındaki dışa bağımlılıktır. Türkiye kimyasal gübre üretiminde kullanılan hammadde kaynaklarına

sahip değildir. Doğalgaz, fosfat kayası, potasyum tuzları gibi ana girdilerin yaklaşık yüzde 95'i ithalat yoluyla karşılanmaktadır. Gübre piyasasının yüzde 80'i 6 şirketin (Gübretaş, Toros Gübre, İGSAŞ, Bağfaş, Ege Gübre, Gemlik Gübre) elinde olup, sektör oligopolistik bir yapı sergilemektedir. Dolayısıyla iç piyasadaki gübre fiyatlarını, uluslararası piyasalardaki hammadde fiyatları; döviz kurundaki değişimler ve gübre tekellerinin kâr hırsı belirlemektedir.

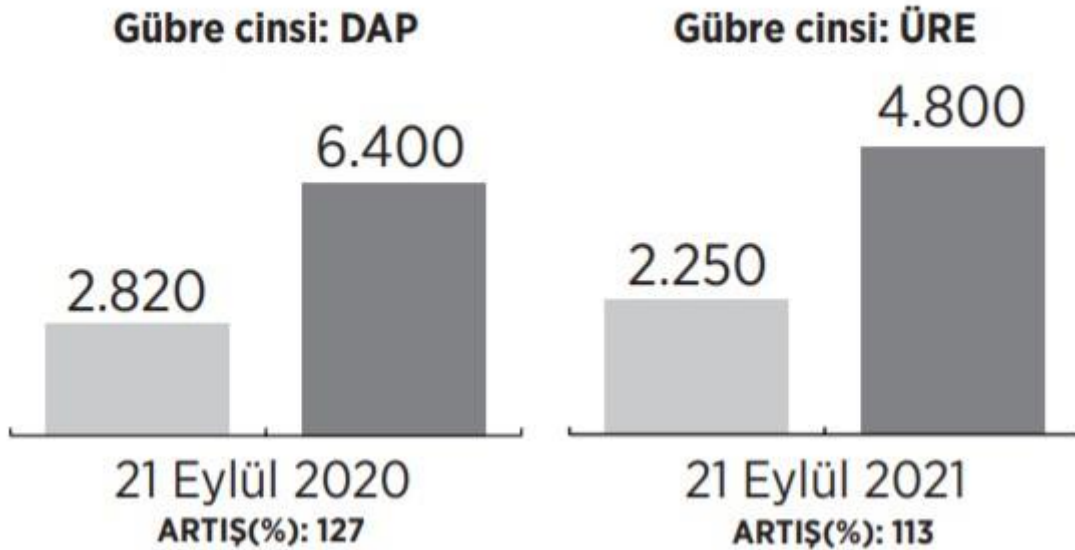
TÜİK'İN GÜBRE VERİLERİ PİYASAYA UYMUYOR

TÜİK 20 Eylül'de temmuz ayına ilişkin Tarımsal Girdi Fiyat Endeksini yayımladı. Buna göre kimyasal gübre bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 62 oranında arttı. Ancak açıklanan bu veriler gerçeği yansıtmadığını belirten çiftçilerden büyük tepki aldı. Çiftçiler buğday ve arpada ekim zamanı gelmesine karşın fahiş gübre fiyatları nedeniyle ekim yapamadıklarını belirttiler.

TMO'YA GÖRE GÜBRE ZAMMI YÜZDE 127

TÜİK'in gübre zamlarına ilişkin açıkladığı verilerle, diğer kamu kurumlarının açıkladığı veriler birbiriyle örtüşmüyor. Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO) her gün yayımlamakta olduğu Piyasa ve Borsa Fiyatları Bülteni'ne göre son bir yılda gübre fiyatlarındaki artışlar DAP gübresinde yüzde 127, üre gübresinde ise yüzde 113 olmuştur. (TABLO 1).

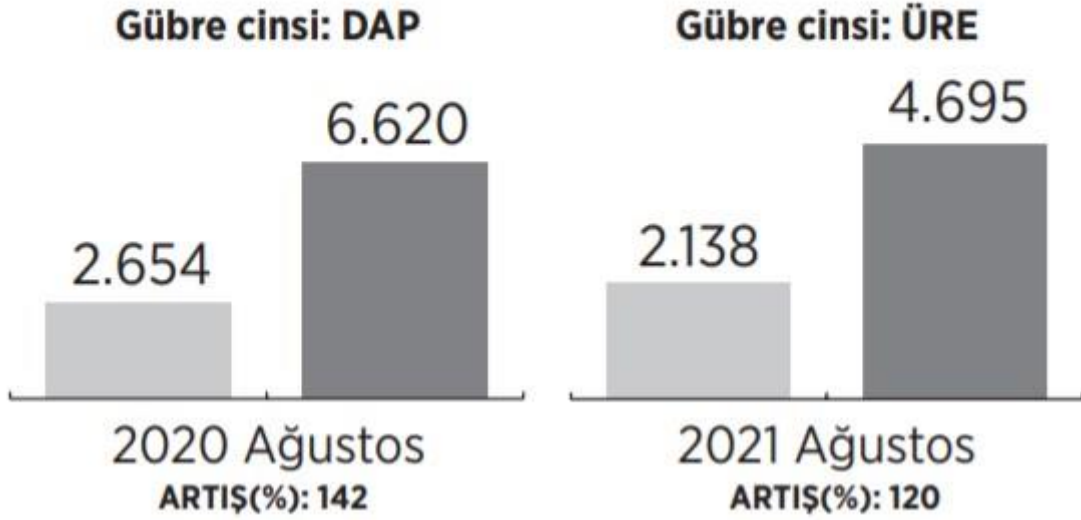
TABLO 1-TMO'YA GÖRE GÜBRE FİYATLARI (TL/Ton)

Öte yandan TÜİK'in açıkladığı veriler Tarım ve Orman Bakanlığı'na bağlı Strateji Geliştirme Başkanlığı'nın yayımladığı Ağustos 2021 tarihli verilerle de çelişmektedir. Bakanlığın verilerine göre son bir yılda DAP gübresindeki artış yüzde 142'yi, Üre gübresindeki artış ise yüzde 120'yi bulmuştur. (TABLO 2).

Çiftçiler Sendikası'nın (Çiftçi-Sen) belirttiği gibi, tarım ve gıdanın kontrolü küresel şirketlerin eline geçtikçe, yani şirketlerin gıda sistemi kuruldukça, tüketiciler gıda ürünlerini onların belirledikleri fiyatlarla tüketmek durumunda kalacaklardır. Küçük çiftçilerin ve gıdaya ihtiyaç duyanların kendi gıda sistemlerini oluşturmalarından, gıda egemenliğini inşa etmelerinden başka çare yoktur.

TABLO 2-TARIM BAKANLIĞI'NA GÖRE GÜBRE FİYATLARI (TL/Ton)

TMO'nun ana statüsü yenilendi

Toprak Mahsulleri Ofisi'nin (TMO) ana statüsü yenilendi. Yenilemeyle birlikte TMO, lisanslı depo kurabilecek, ortak olabilecek, kiralayabilecek, elektronik ürün senedi alıp satabilecek.

ANKARA (DÜNYA) – Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO) Ana Statüsü yenilendi. Resmi Gazetede yayımlanan Cumhurbaşkanlığı Kararıyla Toprak Mahsulleri Ofisi'ni işleyiş ve piyasa düzenlemeye yönelik faaliyetlere ilişkin yetki, uygulama usul ve esasları belirlendi. TMO'nun 1984'te çıkan ana statüsü yürürlükten kaldırıldı.

Yeni statüde TMO'nun sermayesi 2 milyar 550 milyon TL olarak belirlendi. Bakliyat TMO'nun ana görev alanları arasında statüye eklendi.

Daha önce bakliyata ilişkin Cumhurbaşkanınca görev verilmesi halinde regülasyon ve destek amaçlı alım-satım yapılabiliyordu. Böylece bakliyata ilişkin operasyonlar ilave bir prosedüre gerek kalmaksızın gerçekleştirilebilecek.

TMO yurt içi ve dışında fabrika kurabilecek, yurt içinde lisanslı depoculuk şirketlerine ortak olabilecek, ürün senedi alıp-satabilecek

Yeni statü ile değişen kanun ve kuruluşlara yapılan atıflar da yeniden düzenlendi. Bir başka değişiklik de sayısal sistemlere yönelik oldu. Sayısal ortamda kayıt tutulması ve işlemler yapılmasına yönelik tanımlar ile yetkiler yeni statüde yer aldı.

Yenilenen statüye göre TMO'nu lisanslı depoculuk şirketlerine ortak olabilecek, depo kiralayabilecek, yurt içinde ve dışında laboratuvar, test merkezi, şirket, kooperatif, depo, tesis ve fabrika kurabilecek.

Lisanslı depoculuk kapsamında dolaşıma giren Elektronik Ürün Senetleri ile TMO'nun işlem yapmasına olanak sağlandı.

Mera Yönetmeliği'nde değişiklik, kira gelirinin yüzde 75'i köy sandığına

Mera Yönetmeliği'nde yapılan değişikliğe göre, göçerlere kiralanan mera alanlarından elde edilen kira gelirlerinin yüzde 75'i köylerde köy sandığına veya belediyelerde o mahalle adına açılan hesaba gelir kaydedilecek.

Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından hazırlanan "Mera Yönetmeliği'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

Buna göre, mera ıslah ve geliştirme faaliyetlerine daha fazla kaynak temin edebilmek için göçerlere kiralanan alanlardan elde edilen kira gelirlerinin yüzde 75'i köylerde köy sandığına veya belediyelerde o mahalle adına açılan hesaba gelir kaydedilecek. Daha önce bu oran yüzde 25 olarak uygulanıyordu.

Otlatma bedelinden köy sandığına veya belediyede açılacak hesaba gelir olarak kaydedilen tutarlar, ilgili köy veya belediyelerde il mera komisyonunca uygun görülen mera ıslah ve geliştirme işleri haricinde kullanılamayacak.

TL mevduata stopaj desteğinde süre uzatıldı

TL mevduatlara uygulanan stopaj desteği 3 ay daha devam edecek.

Ekim 2020'den bu yana TL mevduatlara uygulanan stopaj desteği süresi bir kez daha uzatıldı.

Cumhurbaşkanlığının konu ile ilgili kararı Resmi Gazete'de yayımlandı.

Buna göre, Buna göre vadesiz ihbarlı hesaplar ile 6 aya kadar vadeli hesaplarda indirimli oran yüzde 5, 1 yıla kadar vadeli hesaplarda yüzde 3 olarak uygulanmaya devam edecek. 1 yıldan uzun vadeli hesaplardan stopaj alınmama da sürecek.

30 Eylül'de son bulması öngörülen uygulama 31 Aralık tarihine kadar devam edecek. Eylül 2020'de 3 aylığına getirilen düzenleme daha önce Aralık 2020, Mart 2021 ve Temmuz 2021 tarihlerinde 3'er ay süreyle uzatılmıştı.

Türkiye'nin enerji ithalatı faturası yüzde 104,1 arttı

Türkiye'nin enerji ithalatı için ödediği tutar, 2021 yılı Ağustosta geçen yılın aynı ayına göre yüzde 104,1 artarak 4 milyar 368 milyon 373 bin dolara yükseldi.

Türkiye İstatistik Kurumu ile Ticaret Bakanlığı tarafından oluşturulan geçici dış ticaret istatistiklerine göre, ağustosta Türkiye'nin toplam ithalatı geçen yılın aynı ayına göre yüzde 23,6 artarak 23 milyar 175 milyon 260 bin dolar oldu.

Bu tutarın 4 milyar 368 milyon 373 bin dolarlık kısmını, enerji ithalatı olarak özetlenen "mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar" oluşturdu.

Geçen yılın ağustos ayında bu rakam 2 milyar 140 milyon 508 bin dolar olarak kayıtlara geçmişti. Söz konusu dönemde, sanayi üretimindeki artış ve ekonomik aktivitelerdeki canlanma, ülkenin enerji ithalatı faturasına yüzde 104,1 artış olarak yansdı.

Öte yandan, ham petrol ithalatı ağustosta geçen yılın aynı ayına göre yüzde 52 artarak 2 milyon 855 bin 794 tona çıktı.

Dış ticaret açığı ağustosta 4,3 milyar dolar oldu

Türkiye ekonomisi, ağustos ayında 18,92 milyar dolar ihracat; 23,28 milyar dolar ithalat gerçekleştirdi. Böylece, ağustos ayında GTS'ye göre dış ticaret açığı 4,26 milyar dolar oldu.

TÜİK, ağustos ayına ilişkin kesinleşmiş dış ticaret verilerini açıkladı. Buna göre, Türkiye'de ağustos ayında ihracat 18,92 milyar dolar, ithalat 23,28 milyar dolar oldu. Bu verilerle dış ticaret açığı 4,26 milyar dolar olarak gerçekleşti.

Dış ticaret açığı ağustos ayında yüzde 32,4 azaldı

Ağustos ayında dış ticaret açığı bir önceki yılın aynı ayına göre, yüzde 32,4 azalarak 6 milyar 300 milyon dolardan, 4 milyar 259 milyon dolara geriledi. İhracatın ithalatı karşılama oranı 2020 Ağustos ayında yüzde 66,4 iken, 2021 Ağustos ayında yüzde 81,6'ya yükseldi.

Enerji ürünleri ve parasal olmayan altın hariç dış ticaret açığı Ağustos ayında 354 milyon dolar olarak gerçekleşti. Dış ticaret hacmi yüzde 49,5 artarak 36 milyar 444 milyon dolar olarak gerçekleşti. Söz konusu ayda enerji ve altın hariç ihracatın ithalatı karşılama oranı yüzde 98,1 oldu.

Dış ticaret açığı Ocak-Ağustos döneminde yüzde 9,8 azaldı

Ocak-Ağustos döneminde dış ticaret açığı yüzde 9,8 azalarak 33 milyar 20 milyon dolardan, 29 milyar 780 milyon dolara geriledi. İhracatın ithalatı karşılama oranı 2020

Ocak-Ağustos döneminde yüzde 75,6 iken, 2021 yılının aynı döneminde yüzde 82,5'e yükseldi.

Ekonomik faaliyetlere göre ihracatta, 2021 Ağustos ayında imalat sanayinin payı yüzde 95,1, tarım, ormancılık ve balıkçılık sektörünün payı yüzde 2,3, madencilik ve taşocakçılığı sektörünün payı yüzde 1,9 oldu.

Ocak-Ağustos döneminde ekonomik faaliyetlere göre ihracatta imalat sanayinin payı yüzde 94,6, tarım, ormancılık ve balıkçılık sektörünün payı yüzde 3,0, madencilik ve taşocakçılığı sektörünün payı yüzde 1,9 oldu.

Ağustos ayında ara mallarının toplam ithalattaki payı yüzde 79,5

Geniş ekonomik gruplar sınıflamasına göre ithalatta, 2021 Ağustos ayında ara mallarının payı yüzde 79,5, sermaye mallarının payı yüzde 12,2 ve tüketim mallarının payı yüzde 8,2 oldu.

İthalatta, 2021 Ocak-Ağustos döneminde ara mallarının payı yüzde 76,4, sermaye mallarının payı yüzde 13,7 ve tüketim mallarının payı yüzde 9,7 oldu.

Ağustos ayında en fazla ihracat yapılan ülke Almanya

Ağustos ayında ihracatta ilk sırayı Almanya aldı. Almanya'ya yapılan ihracat 1 milyar 575 milyon dolar olurken, bu ülkeyi sırasıyla 1 milyar 313 milyon dolar ile ABD, 1 milyar 194 milyon dolar ile Birleşik Krallık, 939 milyon dolar ile Irak, 839 milyon dolar ile İspanya takip etti. İlk 5 ülkeye yapılan ihracat, toplam ihracatın yüzde 31,0'ını oluşturdu.

Ocak-Ağustos döneminde ihracatta ilk sırayı Almanya aldı. Almanya'ya yapılan ihracat 12 milyar 406 milyon dolar olurken, bu ülkeyi sırasıyla 9 milyar 142 milyon dolar ile ABD, 8 milyar 419 milyon dolar ile Birleşik Krallık, 7 milyar 79 milyon dolar ile İtalya ve 6 milyar 599 milyon dolar ile Irak takip etti. İlk 5 ülkeye yapılan ihracat, toplam ihracatın yüzde 31,1'ini oluşturdu.

İthalatta ilk sırayı Çin aldı

İthalatta Çin ilk sırayı aldı. Ağustos ayında Çin'den yapılan ithalat 2 milyar 840 milyon dolar olurken, bu ülkeyi sırasıyla 2 milyar 676 milyon dolar ile Rusya, 1 milyar 745 milyon dolar ile Almanya, 1 milyar 160 milyon dolar ile ABD, 958 milyon dolar ile İtalya izledi. İlk 5 ülkeden yapılan ithalat, toplam ithalatın yüzde 40,5'ini oluşturdu.

Ocak-Ağustos döneminde ithalatta ilk sırayı Çin aldı. Çin'den yapılan ithalat 20 milyar 639 milyon dolar olurken, bu ülkeyi sırasıyla 17 milyar 761 milyon dolar ile Rusya, 14 milyar 647 milyon dolar ile

Almanya, 8 milyar 45 milyon dolar ile ABD, 7 milyar 449 milyon dolar ile İtalya izledi. İlk 5 ülkeden yapılan ithalat, toplam ithalatın yüzde 40,3'ünü oluşturdu.

Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış seriye göre ihracat yüzde 4,9 arttı

Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış seriye göre 2021 yılı Ağustos ayında bir önceki aya göre ihracat yüzde 4,9 artarken, ithalat yüzde 4,5 arttı. Takvim etkilerinden arındırılmış seriye göre ise 2021 yılı Ağustos ayında bir önceki yılın aynı ayına göre ihracat yüzde 40,2, ithalat yüzde 16,3 arttı.

Teknoloji yoğunluğuna göre dış ticaret verileri, ISIC Rev.4 sınıflaması içinde yer alan imalat sanayi ürünlerini kapsamaktadır. Ağustos ayında ISIC Rev.4'e göre imalat sanayi ürünlerinin toplam ihracattaki payı yüzde 95,1'dir. Yüksek teknoloji ürünlerinin imalat sanayi ürünleri ihracatı içindeki payı yüzde 3,1'dir. Ocak-Ağustos döneminde ISIC Rev.4'e göre imalat sanayi ürünlerinin toplam ihracattaki payı yüzde 94,6'dır. Ocak-Ağustos döneminde yüksek teknoloji ürünlerinin imalat sanayi ürünleri ihracatı içindeki payı yüzde 3,0'dır.

Ağustos ayında imalat sanayi ürünlerinin toplam ithalattaki payı yüzde 76,1'dir. Yüksek teknoloji ürünlerinin imalat sanayi ürünleri ithalatı içindeki payı yüzde 13,2'dir. Ocak-Ağustos döneminde imalat sanayi ürünlerinin toplam ithalattaki payı yüzde 77,9'dur. Ocak-Ağustos döneminde yüksek teknoloji ürünlerinin imalat sanayi ürünleri ithalatı içindeki payı yüzde 12,8'dir.

Özel ticaret sistemine göre ihracat 2021 yılı Ağustos ayında 17 milyar 865 milyon dolar oldu

Özel ticaret sistemine göre ihracat, 2021 yılı Ağustos ayında, ihracat bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 52,0 artarak 17 milyar 865 milyon dolar, ithalat yüzde 23,2 artarak 22 milyar 361 milyon dolar olarak gerçekleşti.

Ağustos ayında dış ticaret açığı yüzde 29,8 azalarak 6 milyar 406 milyon dolardan, 4 milyar 497 milyona geriledi. İhracatın ithalatı karşılama oranı 2020 Ağustos ayında yüzde 64,7 iken, 2021 Ağustos ayında yüzde 79,9'a yükseldi.

İhracat 2021 yılı Ocak-Ağustos döneminde 132 milyar 941 milyon dolar

Özel ticaret sistemine göre ihracat, 2021 yılı Ocak-Ağustos döneminde, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 37,3 artarak 132 milyar 941 milyon dolar, ithalat yüzde 25,8 artarak 163 milyar 445 milyon dolar olarak gerçekleşti.

Ocak-Ağustos döneminde dış ticaret açığı yüzde 7,8 azalarak 33 milyar 71 milyon dolardan, 30 milyar 505 milyona geriledi. İhracatın ithalatı karşılama oranı 2020 Ocak-Ağustos döneminde yüzde 74,5 iken, 2021 yılının aynı döneminde yüzde 81,3'e yükseldi."

Doğalgazda sanayi ve elektrik santral tarifesine zam

BOTAŞ internet sitesinde Ekim ayına ilişkin doğalgaz satış tarifelerini yayımladı. Tarifeye göre konut aboneleri için gaz dağıtım şirketlerine uygulanan tarife değişmezken, sanayi aboneleri ve elektrik üretim santralleri tarifesine yüzde 15 zam geldi.

Doğalgazda sanayi ve elektrik üretim santralleri için yüzde 15 zam yapıldı. Ekim tarifesinde konutlar için kullanılan gaza zam yapılmadı.

BOTAŞ'ın açıkladığı tarifeye göre, konut tüketicileri için tarife değişmedi ve bin metreküp doğalgaz için fiyat 1.488 lira olarak belirlendi.

Ekim ayı sanayi aboneleri için geçerli olacak tarife ise önceki tarifeye göre bin metreküp doğalgaz için yüzde 15 artışla 2 bin 358 lira oldu.

Elektrik üretim santrallerinin kullandığı bin metreküp doğalgazın fiyatı ise yüzde 15 artışla 2 bin 724 liraya çıktı.

Cumhurbaşkanı Erdoğan: Bazı marketlerle ilgili denetim süreci olacak

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Rusya ziyareti dönüşü uçakta açıklamalarda bulundu. Erdoğan Putin ile gerçekleştirdiği görüşmede bu senenin ilk 8 ayında geçen yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 50'ye yakın artışla 21 milyar doları aşan ticaret hacmini, ortak hedef olan 100 milyar dolar seviyesine ulaştırmak için atılacak adımlara odaklandıklarını belirtti. Fahiş fiyat sorununa da değinen Cumhurbaşkanı bazı marketlerle ilgili denetim süreci olacağını belirtti.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin ile dünkü görüşmelerine dair açıklamalarda bulundu. Erdoğan senenin ilk 8 ayında geçen yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 50'ye yakın artışla 21 milyar doları aşan ticaret hacmini 100 milyar dolar seviyesine ulaştırmak için atılacak adımlara odaklandıklarını söyledi.

Erdoğan Putin ile stratejik bir iş birliği alanı olan enerji sahasında mevcut iş birliğini ilerletme hususunda mutabık kaldıklarını belirterek "TürkAkım ve Akkuyu Nükleer Enerji Santrali projelerine ilişkin durumu değerlendirdik. Malum, kısa bir süre önce Akkuyu Nükleer Enerji Santrali'ni ziyaret etmiştik. Burada 10 bin genç Türk mühendis çalışıyor. Bunun yanında 3 bin genç Rus mühendis çalışıyor. Bu sayıyı daha da

artıracaklar. Nasip olursa 2023'ün Mayıs ayında birinci üniteyibitirme sözünü kendilerinden aldık. Ondan sonra iki, üç, dört numaralı üniteler var. Tabi bizim üç nükleer santral yapma hedefimiz var. Sayın Putin'le "Bu iki nükleer santrali de sizinle birlikte yapabilir miyiz?" diye de görüştük. O zaman Türkiye üç tane nükleer enerji santraline sahip olacak. 'Bu konuyla ilgili çalışalım' dediler." yorumunu yaptı.

Turizm, tarım ve diğer alanlarda iş birliğimizi geliştirmenin önemini de vurguladıklarını kaydeden Erdoğan "Turizmde Rusya bize çok ciddi destek verdi. Turizmde yaşadığımız sıkıntıları Rusya'dan gelen turistlerle ciddi manada aşmış bulunuyoruz." dedi.

"S-400'de geri adım söz konusu değil"

S-400 konusunda sürecin devam ettiğini kaydeden Erdoğan "Geri adım atmak gibi bir şey söz konusu değil. Bu yararlı görüşmemizde tabi ki bunları da etraflıca konuştuk ve bunları daha ileri boyutlara nasıl taşıyacağımızı görüştük. Hatta uçak motorları yapımında ne gibi adımlar atacağız, savaş uçaklarıyla ilgili ne gibi adımlar atacağız; bunları da yine etraflıca konuşma imkanımız oldu. Allah nasip ederse uçak motorları konusunda da aynı adımı atacağız. Bir diğer konu, gemi inşasında da yine beraber birçok adım atabiliriz. Denizaltılara varıncaya kadar, burada da yine Rusya ile müşterek adımlarımız inşallah olacaktır. Çalışacağız. Durmak yok yola devam." ifadelerini kullandı.

"Bazı marketlere denetimler olacak"

Fahiş fiyat sorununa da değinen Cumhurbaşkanı bazı marketlerle ilgili denetim süreci olacağını belirtti. Erdoğan "Şu anda zincir market dediğimiz bu güçlü marketler bu işin ağırlığını oluşturuyor. Bunların bir de alt yapıları var. Bu alt yapılar da ciddi manada bu işin beslemesi oluyor. Şu anda bazı marketlerle ilgili bir denetim süreci olacak. Bazı cezai müeyyideler gelecek. Böyle bir durum söz konusu. Biz kendilerinden hassasiyet bekliyoruz. Ticaret Bakanlığımız da denetimlerini sıklaştırarak sürdürüyor. Bunu da devam ettireceğiz. Tarladan manava ve markete kadar bu süreci çok daha ciddi bir şekilde denetleyeceğiz." açıklamasını yaptı.

Kılıçdaroğlu'dan artan fiyat tepkisi: Baskıyla bu işin içinden çıkamazsınız

CHP lideri Kılıçdaroğlu, artan fiyatlara karşı hükümetin önlemlerini eleştirerek, "Fiyatları polisiye tedbirlerle indirmeye kalkarsanız o ülkede otoriter rejim vardır. Dolayısıyla baskıyla bu işin içinden çıkamazsınız. Fiyatların düşmesi, makul seviyeye gelmesi ve ülkede fiyatlarda istikrarın olmasının tek yolu akılcı politikalardır. Akıllı değil copu kullanırsanız devleti yönetemezsiniz." dedi.

CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu, İstanbul'da başlayan ve üç gün sürecek olan CHP'li Belediyeler Tarımsal Kalkınma Zirvesi'ne katıldı. Üç gün sürecek zirvede CHP'li belediyeler kurdukları stantlarda, kooperatif ürünlerini tanıtırken çiftçilerle birlikte dayanışmalarını anlatacak.

Kılıçdaroğlu, burada yaptığı konuşmada şunları kaydetti:

"Bir arkadaşımız dedi ki, 'Ülkeyi yöneten iktidarın tarım politikası yok.' Bir politikanın olması için önce bir planlama olması lazım. Eğer bir planlamanız yoksa zaten bir politikanız olamaz. O nedenle politikası olmayan bir siyasal iktidarın tarımı bu hale getirmesini de doğal karşılamak lazım. Sıkıntıyı çiftçiler çekiyor. Ben bir sıkıntı çekiyor muyum? Hayır, benim aylığıma da zaten çiftçiler ödüyor. Vergi ödüyorsunuz her biriniz, hak ettiğiniz desteği alamıyorsunuz, o destek başka yerlere gidiyor. O zaman yapmamız gereken, var olan düzeni değiştirmektir. Bu düzeni değiştirmek için

de çiftçisi, işçisi, emeklisi, taşeron işçisi hepimizin bir araya gelmesi lazım ve düzeni değiştirmesi lazım. Düzeni kimden yana değiştireceğiz? Halktan, üretenden, alın terinden, çalışandan yana değiştireceğiz. Havadan malı götürülenlerden yana var olan düzeni değiştirmek bizim elimizde. Eğer varsanız biz hazırız, beraber bu düzeni hep beraber değiştireceğiz.

Nasıl değiştireceğiz? Anayasa'da hüküm var. Anayasa bunun kurallarını koymuş, o kurallara göre değiştireceğiz. Temel kurallar bunlar. Nedir bu temel kurallar? Anayasa Madde 166, 'Özellikle sanayinin ve tarımın, yurt düzeyinde dengeli ve uyumlu bir biçimde hızla gelişmesini, ülke kaynaklarının verimli bir şekilde kullanılmasını planlamak devletin temel görevidir.' Kim yapacak bunu, siyasi iktidar yapacak. Demek ki neymiş, bir, tarımın yurt düzeyinde dengeli olması; iki, uyumlu olması; üç hızlı gelişmesi; dört kaynakların verimli kullanılması. Yapılıyor mu? Yapılmıyor, yapılıyorsa tarım zaten bu hale gelmezdi.

"Herkes üretecek, kimse kaybetmeyecek"

Planlamanın özü şudur, herkes üretecek, kimse kaybetmeyecek. Planlamadaki amaç şudur. Bir; çiftçi bir yıl önceden ne ekeceğini bilecek. Çiftçi kardeşlerim, bir daha ifade edeyim, çiftçi bir yıl önceden neyi ekeceğini bilecek. İki, o ürünü kaçta satacağını bilecek. Üç, sattığı üründen zarar etmeyeceğini bilecek. Dört, tüketici de evine ucuz ürün götürecektir. Planlamanın özü budur, bunu yapacağız. Bunu yaptığımız zaman fiyatlarda istikrar olur, politika olur, sağlıklı bir zemin yaratmış oluruz. Taban fiyatın özü de ekiyorsunuz, gübre kullanıyorsunuz. Gübreyi, elektriği, tohumu, her şeyi alıyorsunuz. İşçilikle beraber bir maliyet oluşuyor. Maliyetin üzerine makul bir kar koyacaksınız, bunu adı taban fiyat olacak. Çiftçi, bu fiyattan satıyorsa eyvallah, daha yükseğe satıyorsa eyvallah. Ama çiftçi belirlenen taban fiyatın altında bir satışa zorlanmayacak. Dolayısıyla çiftçi ektiği ürünün, alın terinin karşılığını makul bir karla almış olacak.

Fiyatları polisiye tedbirlerle indirmeye kalkarsanız o ülkede otoriter rejim vardır. Dolayısıyla baskıyla bu işin içinden çıkamazsınız. Fiyatların düşmesi, makul seviyeye gelmesi ve ülkede fiyatlarda istikrarın olmasının tek yolu akılcı politikalar. Akılcı değil copu kullanırsanız devleti yönetemezsiniz.

"Uygulamalarını yerel yönetimlerde yapıyoruz"

Ne yapmalıyız? İnşallah iktidar olacağız, bütün bu çalışmalar, aslında dersimize ne kadar iyi çalıştığımızı gösteriyor. Her santimini, olayı, gübresinden tutun elektriğine kadar neyin ne olması gerektiğini biliyoruz. Bütün veriler elimizde var, sadece Türkiye'nin değil dünyanın verileri var. Demek ki dersimize çalışıyoruz. Bunun uygulamalarını yerel yönetimlerde yapıyoruz. Bütün belediye başkanlarımız olağanüstü başarıların altına imza atıyorlar.

"Kredilerin faizlerini ilk bir haftada sileceğiz"

İlk yapacağımız iş, ilk bir haftada, çiftçinin ister bankalardan ister tarım kredi kooperatifinden aldıkları kredilerin faizlerini ilk bir haftada sileceğiz. Bitti. Faiz yok, anaparayı da makul bir şekilde alacağız. İki, hiçbir çiftçinin üretim araçları asla ve asla borcu ne olursa olsun haczedilmeyecek. Yüreğimi yakan şu fotoğraf var. Çiftçi haczedilen ve kamyonu yüklenen traktörünü arkadan seyrediyor. Bu büyük bir insanlık dramıdır. Kişinin elinden traktörünü aldın, ya bu insan ne ekecek? Ekecek, üretecek ki borcunu ödesin. Ne söylemişim, eğer copla bir şeyi yönetmeye çalışıyorsanız başarılı olamazsınız. Akıllı kullanmanız lazım. Çiftçinin taban fiyatı. Planlama yapacağız. Çiftçi bir yıl önceden neyi ve ne kadar ekeceğini bilecek. Kaçtan satacağını da bilecek. Maliyeti, ziraat odaları veya bu konudaki birlikleri çağıracağız. Sulu veya susuz arazi, ne ekiyorsan bunun maliyeti nedir. Bütün bunların maliyetini çıkaracağız. Makul bir kar koyacağız. Biz devlet olarak senin ürününü şu taban fiyatla garanti ediyoruz. Bir yıl önceden bileceksin.

Çiftçi zarar etmeyecek. Çiftçinin zarar etmesi, Türkiye'nin zarar etmesi demek. Tarım Kanunu'nun 21'inci Maddesi'ndeki yüzde 1 oranı. Bütçeye koyacağız, ama bu bütçeyi yaparken çiftçi birliklerini mutlaka davet edeceğiz. Gelecek o yüzde 1'i görecek, nerelere ne kadar harcadığını da ayrıca denetleyecekler. Biz çiftçinin denetimine açık olacağız. Denetimden korkmayacağız, verdiğimiz sözü nasıl yerine getirdiğimizi çiftçi de görmüş olacak.

"Çiftçi ucuz mazot, gübre alacak"

Kırsalda, her bölgeye, her ilçeye mutlaka veteriner görevlendireceğiz. Köylerimizde nasıl imamlar onurlarıyla, şerefleriyle görev yapıyorlarsa, aynı şekilde ziraat mühendisleri, teknisyeni, veterineri de olacak. Çiftçiye her türlü desteği yapacaklar. Efendim, gübreler çok pahalı, dışarıdan geliyor... Ne yaparlarsa yapsınlar, çiftçi ucuz gübreyi ve mazotu mutlaka alacak. Gerekliyorsa fabrikayı doğrudan biz kuracağız ve çiftçiye ucuz gübreyi vereceğiz.

Tarımda kooperatifleşmeyi sağlayacağız. Birlikte olmayı, çalışmayı sağlayacağız. Mevsimlik işçilerin de çok insani koşullarda çalışmalarının da altyapısını hazırlayacağız. Bu konuda ilk çalışmayı Mersin Büyükşehir Belediyemiz yapmıştı. Diğer belediyelerimiz de benzer uygulamayı önümüzdeki süreç içerisinde yapacaklar. Biz buna hazırız, çiftçi kardeşlerimiz de hazır olsunlar. Hiç meraklanmasınlar. Az kaldı, sabretsinler. İktidarımızda bütün bu sorunlar çözülecek. Tereyağından kıl çeker gibi tamamını çözeceğiz."

Enflasyon, pinpon topu ve üç harfliler...

Alaattin AKTAŞ

01 Ekim 2021 Cuma

✓ **Zincir marketler konusunda fahiş fiyat tartışması sürerken CHP konuya başka bir boyuttan katıldı. Bu marketlerin üç harfli olanları şehir dışına çıkarılacakmış...**

✓ **Acaba şehirlerin kaç kilometre dışına; acaba niye sadece üç harfliler... Ayrıca bu şehir dışı kararı buraları çok benimseyen ve alışveriş yapan vatandaşı cezalandırmak olmayacak mı?**

Bu köşede dün zincir marketlerle ilgili gelişmeleri ele aldık ve konuya yaklaşımda büyük bir çelişki olduğunu vurguladık. Ama öyle anlaşılıyor ki ne demek istediğimiz konusunda tereddütler oluşmuş. Oysa yalın bir konuydu ve biz de o şekilde ifade ettiğimizi sanmıştık. Madem iyi anlaşılmayan yönler var, dün yazdıklarımızı özetleyerek tekrar edelim. Daha sonra da enflasyon hesaplamasına ilişkin kaygıların en dayanaksız olanlarına değinelim ve bir de tabii ki şehir dışına çıkarılmak istenen zincir marketler konusunu ele alalım.

Zincir marketlerle ilgili olarak dün iki iddiadan söz ettik.

Birincisi TÜİK'le bazı zincir marketlerin enflasyonu düşük gösterme uğruna işbirliği yaptığıydı. İddiaya göre bu marketler TÜİK'le işbirliği halinde belli günlerde özel fiyat indirimine gidiyor, TÜİK de o günlerde fiyat derleyerek enflasyonun düşük görünmesini sağlıyordu. Dedik ya bu bir iddia. Böyle "Özel TÜİK indirim" yapılan günleri yakalayıp alışveriş yapan kimse var mıdır, bilmiyoruz.

İkinci iddia ise daha somut bir eyleme dönüşmüş durumda. Hükümet bu marketlerin fahiş fiyat uyguladığını düşünüyor ve buralarda fiyat denetimi yapıyor.

İşte dün dedik ki; bu iki iddia birden doğru olamaz.

Ne yani hükümet “enflasyonun düşük çıkması için TÜİK’le işbirliği yapan” bu marketleri cezalandırmak için fahiş fiyat denetimi mi yapıyor?

“İkisi de doğru olamaz mı?”

Bazı okurlar, “Ya ikisi birden doğruysa” diyor.

Bu nasıl olacak, biri bana izah edebilir mi?

Yani bu marketler haftanın belli günleri fiyatları çok aşağı çekecek, diğer günler ise o indirimlerin acısını çıkarırcasına yüksek fiyat uygulayacak. Hükümet de, bu marketleri TÜİK’e olan yardımlarını görmezden gelip fahiş fiyat denetimine alacak.

Bu mantıklı bir yaklaşım mı? Olasılıkları küçük bir tablo haline getirdik. Hangi durumda denetim mantıklı olabilir, hangi durumda gereksiz; çok açık...

Marketler nasıl davranırsa sonuç ne olabilir?

Fahiş fiyat	TÜİK’le işbirliği	Denetim durumu
Uygulamıyor	Yapıyor	Niye denetlensin?
Uyguluyor	Yapmıyor	Denetlenir
Uygulamıyor	Yapmıyor	Niye denetlensin?
Uyguluyor	Yapıyor	İkisi birden olur mu?

Pinpon topu, zincir, takoz, çekme halatı!

TÜİK’in enflasyon hesabını eleştirenlerin değişmez bir gerekçesi vardır:

“TÜİK vatandaşın hiç kullanmadığı pinpon topu, zincir, takoz, çekme halatı gibi mallarla enflasyon hesaplıyor.”

Büyük üstat Uğur Mumcu’nun sözüdür: “Bilgi sahibi olmadan fikir sahibi olunmaz.”

TÜİK enflasyon hesaplamasını hangi mal ve hizmetlerle yapıyor, bu mal ve hizmetlerin TÜFE’deki ağırlığı ne kadar, bu mal ve hizmetlerin fiyatı kaç lira olarak esas alınıyor; bütün bunlar TÜİK’in sitesinde var.

Pinpon topu, zincir, takoz, çekme halatı listede var mı yok mu, tuik.gov.tr adresine girmekle bu görülebilir. Herkese açık bir bilgi bu.

Şunu da söyleyelim; pinpon topu 1994 bazlı eski seri TÜFE hesaplamasında yer almış. 2003 baz alınarak hesaplanan ve hala kullanılmakta olan yeni seri TÜFE’de

ise 2005'ten beri pinpon topu yok. Zincir, takoz ve çekme halatı ise hiçbir zaman TÜFE kapsamında yer almamış zaten.

TÜİK ya da başka bir kurum; eleştirelim, biz de yeri geldi mi eleştiriyoruz zaten. Ama bu eleştirinin ayakları yere basmalı.

Üç harfliler şehir dışına!

Özgür Özel CHP'li bir milletvekili. Ancak CHP Grup Başkanvekili gibi bir sıfatı da var. Dolayısıyla konuşması yalnızca bir milletvekili görüşü olarak yorumlanamaz, bir anlamda partiyi de bağlar.

İşte Özgür Özel önceki gün tuttu, bazılarının cin demekten çekinip korkarcasına üç harfli demesi gibi, üç harfli diye nitelediği marketleri şehir dışına çıkaracaklarını söyledi. Özel, neyse ki daha sonra bu marketlerin ismini verdi de, en azından bir çekinme ya da korkma durumu olmadığını anladık.

Burada sorun küçük esnafı yok ettiği öne sürülen zincir marketlerle mücadelelse üç harfli olanlar dışındakilere karşı ne yapılacak? Üç harfliler denilerek bir sınıflandırmaya gidilmek isteniyorsa burada ölçü ne?

Sınıflandırma ölçüsü sermaye yapısı mı; buradan yola çıkılarak bir ayırım yapılabilir mi?

Ölçü bu marketlerin çok ucuz fiyat uygulaması ise bundan rahatsızlık duymak yerine memnun olmak gerekmez mi?

Olmayacak duaya amin!

Bu marketlerin şehir dışına çıkarılmasında ısrar ediyorsunuz ve bunu yapmaya kararlısınız. Diyelim o gün geldi, peki...

Özellikle İstanbul, Ankara ve İzmir'de şehir dışı neresidir, söyler misiniz?

Hadi onu da buldunuz, yerler tamam. Üç harfli diye ifade ettiğiniz marketlerin 30 bine yakın şubesi var. Demek ki 30 bin bina inşa edeceksiniz. Onların çıkacağı 30 bin işyeri de boş kalacak.

Bu marketlerin her birinde 5 kişi çalışıyor olsa her gün en az 150 bin kişiyi kilometrelerce taşımak gerekecek.

Eleştiri okları yöneltilen bu marketleri vatandaş niye tercih ediyor diye de düşünmek gerek. Çünkü buralar ucuz alışveriş yapılabilen yerler. Hem öyle olmasa vatandaş bu marketlere ayakta kalmalarını sağlayacak şekilde ilgi gösterir miydi? Buralar çoğaldı diye esnaf dükkanını niye kapatıyor sorusuna da cevap aramak gerekmez mi? Demek ki bu tür yerlerin vatandaş açısından avantajı var. Bir karar verelim; geniş

01.10.2021

vatandaş kitlesini mi gözeteceğiz, bu marketler yüzünden zor duruma düşen esnafı mı?

Buralardan alışveriş yapan insanlar şehir dışındaki yeni yerlere gidebilecek mi? Avrupa'dan örnek vermek kolay, oradaki ulaşım olanaklarıyla, insanların taşıt sahipliğiyle biz kıyaslanabilir durumda mıyız?

Kayıtlı ticaret yapılıyor

Zincir marketlerden bir sakız da alsanız fişi kesiliyor, bunun vergisi de ödeniyor. Maliye takır takır KDV tahsilatını yapıyor, kurumlar vergisini alıyor. Siz gidin bir bakkaldan, bir manavdan alışveriş yapın ve nakit ödeyin, fiş kesiliyor mu?

Bütün bunlar hesaba katılmadan bir grup esnafa şirin görünmek uğruna yapılamayacak bir icraat için söz vermek... Fazlasıyla anlamsız oldu doğrusu.

“4 yanlış, 1 doğruyu götürür” ile büyüyen nesil...

Ferit Barış PARLAK

01 Ekim 2021 Cuma

Üniversiteye ve liselere giriş için yapılan test sınavlarında 4 yanlış 1 doğruyu götürüyor...

* * *

1 yanlış 4 doğruyu götürseydi...

Veya...

4 doğru 1 doğru daha getirseydi ne olurdu?

* * *

Bir yanlışın binlerce doğruyu götürebildiği, ekonomik ve sosyal dünya sisteminde;

bir, iki nesli “ne olursa olsun” doğruyu yapmaya odaklayabilirdi...

Bir, iki neslin, “Birçok yanlış yapabilirim!” diyerek, yanlışını küçümsemesi önlenebilirdi...

* * *

(Kaldı ki, çalışma dünyasının temelden bağlı olduğu yetenek, sorgulama, geliştirebilme gibi olgular, test sorusuyla ölçülebilir mi?)

Test sınavları ile seçmenin “külliyen yanlış olması” ayrı bir tartışma konusu...)

* * *

2003 yılından itibaren...

01.10.2021

Dünyadaki para bolluğu nedeniyle, gelişmekte olan tüm ülkelerin para birimi gibi Türk Lirası da değerlendiriliyordu...

“Türkiye AB’ye girecek” hikayesi de parasına en yüksek getiriye almak isteyen yabancı yatırımcı için, farklı bir fırsat anlamına geliyordu...

* * *

Değerlenen para birimi: Ucuz ithalat, ucuz mal/hizmet tüketimi demektir...

Ucuz ithalat: Yerli üreticinin üretimden vazgeçmesi, yıllarını vererek kazandığı üretim kabiliyetlerini ve sonuçta tüm dünyada risk alarak kazandığı ve büyüdüğü pazarları, ihracatını kaybetmesi demektir...

Üretim kabiliyetini, üretimi, ihracatı kaybetmek ve tüketimi, ithalatı büyütme: Dışarıdan finansal olarak gelen kaynağı tüketmek, tasarruf edememek, borçlanmak demektir...

* * *

Oysa Türk Lirası değerlendirilecekse...

Dünyanın ihtiyacı olan çeşit ve kalitedeki ürünleri, “kendine yetenden fazlasını ve dünya maliyetlerinde üreterek”, artanı ihraç ederek değerlendirilmeliydi...

VELHASIL...

2003-2008 yılları arasındaki birçok yazımda:

Sıcak para/tüketim/ithalat ile büyümenin zararları vardı...

Sıcak para sayesinde değerlendirilen TL’nin üretime, ihracata ve dolayısıyla ekonomiden sosyal/kültürel yaşama kadar her şeye zarar vereceğinin altı çizilmeye çalışıldı...

“1 TL, 1 dolar olacak” diye, davullu zurnalı kutlamalar yapıldı...

“Bir yanlıştan bir şey olmaz” mantığı, birçok doğruyu götürdü...

Abdulkadir Selvi

Kılıçdaroğlu ve Akşener Cumhurbaşkanı adayını belirledi mi?

1 Ekim 2021

Başlıktaki 10 puanlık uzmanlık sorusu CNN Türk'teki program sırasında Ahmet Hakan'dan geldi. Ankara'ya döndüm. Bu sorunun peşine düştüm.

1- Şimdiye kadar **Kemal Kılıçdaroğlu** ile **Meral Akşener** arasında böyle bir görüşme yapılmamış. **“Asla”** böyle bir görüşme olmamış. Ne gizli, ne açık.

2- Kılıçdaroğlu ile **Akşener** şu ana kadar Cumhurbaşkanı adayları üzerinde bir müzakere yapmamışlar. Yani **Ekrem İmamoğlu** ve **Mansur Yavaş** olmasın, **Kemal Bey** sen ol ya da olma. Ya da şunu aday gösterelim diye bir müzakere yapılmamış.

SEÇİM SÜRECİNDE

3- Millet İttifakı bir aday belirlemeyecek mi? Belirleyecek. O zaman bunu liderler tespit etmeyecek mi? Edecek. Peki **Akşener** ile **Kılıçdaroğlu** ne zaman bir araya gelip bu işi görüşecekler? **El cevap:** Ne zaman ki seçim kararı alınıp resmi seçim takvimi işlemeye başlar, liderler toplanıp kimin aday olacağını konuşur.

4- Sadece aday ismi mi konuşulacak, sadece iki lider mi belirleyecek? Hayır. Millet İttifakı'na dahil olacak partilerin liderleri belirleyecek. Ama önce ortak aday çıkarıp çıkarılmaması kararı alınacak. O konuda da uzlaşmaya varılırsa sıra aday isminin belirlenmesine gelecek.

5- İmamoğlu ve **Yavaş**'ın geri adım atması, **Akşener**'in Cumhurbaşkanı adayı olmayacağını ilan etmesi üzerine ortada tek **Kemal Kılıçdaroğlu** kaldı. **Kılıçdaroğlu** için **“Cumhurbaşkanı aday adayı”** yorumu yapılıyor.

KILIÇDAROĞLU KONUSUNDA SORU İŞARETLERİ

6- Millet İttifakı partilerinde, ‘sağ seçmen CHP genel başkanına oy verir mi? **Kılıçdaroğlu** aday olursa kazanması tehlikeye girer mi’ kaygısı var. **Kılıçdaroğlu**’nun tek aday olarak öne çıkması üzerine bu kaygı artmaya başladı.

7- Kılıçdaroğlu ile seçime girersek kaybedebiliriz kaygısının CHP tabanında da gözlemlendiği söyleniyor. **Kılıçdaroğlu**’nun da karar vermeden önce anketler yaptırıp kendi adaylığının kazanma şansını ölçtüreceği düşünülüyor. Şimdi cevabı aranan soru şu: **Kılıçdaroğlu** seçilemeyeceğini görürse aday olmaktan vazgeçer mi?

8- Akşener’in, tutumu açısından “**seçilecek aday**” vurgusu bir şifre olarak görülüyor. **Akşener**’in aday tespit sürecinde kazanacak aday konusunda ısrarlı olmayacağı ifade ediliyor.

ÜÇÜNCÜ İSİM

9- Temel Karamollaoğlu ziyaret ettiği **Akşener**’in Cumhurbaşkanı adayı olmayacağını açıklamasını bir “**fedakârlık**” olarak değerlendirdi. **Karamollaoğlu**, “**Partici bir yaklaşımla Millet İttifakı aday belirleyemez. Bu ülkede AK Parti’nin ve Milliyetçi Hareket Partisi’nin dışında herkesi kucaklayabilecek bir adayın bulunması zor değildir**” diyerek, üçüncü bir ismi işaret etmişti. Bu üçüncü isim kim olur? Bu durum **Ekrem İmamoğlu** ve **Mansur Yavaş**’ı şanslı hale getiriyor ama sürpriz bir isim de sürpriz olmamalı.

10- Akşener ve **Karamollaoğlu**’nun tutumu, Millet İttifakı “**ortak aday**” kararı alırsa **Kılıçdaroğlu**’ndan ziyade muhafazakâr kesimden de oy alabilecek üçüncü bir ismin adaylığını daha güçlü bir seçenek haline getiriyor.

SOSYAL MEDYA DÜZENLEMESİNE GAZETE VE TV AYARI

Sosyal medyanın yıkıcı etkisini 6-7 Eylül olaylarının bir provası olan Altındağ’daki Suriyelilere ait işyerlerine yapılan saldırı sırasında gördük. Gezi olayları sırasında ise başka ülkelerde meydana gelen olaylarda vahşi bir şekilde hayatını kaybedenlerin görüntüleri İstanbul’da yaşanıyor diye servis edilmişti. Artalya-Manavgat, Marmaris ve Muğla’daki yangınlar sırasında ise sosyal medyadan iç savaş çağrışimleri yapılan paylaşımlar oldu. Ülke orman yangınlarını söndürmek için çırpınırken, Türkiye’yi küçük düşürmeyi hedefleyenlerin başlattığı “**HELP TURKEY**” kampanyasında sahte ve bot hesapların kullanıldığı tespit edilmişti.

Sosyal medya üzerinden Türkiye’nin içini karıştırma, iç savaş provaları yapma girişimleri bu işin en önemli bir Milli Güvenlik sorunu olduğunu ortaya koydu.

2023 SEÇİMLERİ VE SOSYAL MEDYA

2023 seçimlerine dönük tartışmalarda, ya muhalefetin Cumhurbaşkanı adayının kim olacağını ya da Millet İttifakı’nın mı yoksa Cumhuriyet İttifakı’nın mı kazanacağını tartışıyoruz ama asıl tartışmamız gereken konu, seçim sürecinde en çok sosyal

medya manipölasyonlarıyla boğuşmak zorunda kalacağımız gerçeğidir. Sosyal medya operasyonlarına şimdiden hazır olun derim. Genç kuşağın en çok sosyal medyadan etkilendiği düşünülürse, sosyal medya operasyonlarının ne denli etkili olacağı unutulmamalı.

DÜNYA ÖRNEKLERİ

AK Parti'de sosyal medya ile ilgili bir çalışma yapılıyor. Almanya, İngiltere, Fransa ve Singapur örneklerinden de yararlanarak sosyal medya üzerinden yürütölen beşinci kol faaliyetlerini engellemeye, dezenformasyonun önüne geçmeye dönük düzenlemeler üzerinde duruluyor. AK Parti Grup Başkanvekili **Mahir Ünal** başkanlığında yürütölen çalışmalar belirli bir seviyeye ulaşınca, önce Cumhurbaşkanı Yardımcısı **Fuat Oktay**'la ardından da Cumhurbaşkanı **Erdoğan** ile görüşölerek son şekli verilecek.

Sosyal medya düzenlemesinde şimdije kadar iki nokta üzerinde duruluyordu.

1- Sosyal medya platformlarının Türkiye'de temsilcilik açarak mali ve hukuki muhataplık sorununun çözölmesi.

2- Yalan haberin kriterlerinin ne olduğu ve yalan habere kimin karar vereceđi.

Daha önce de iki noktayı yoğun olarak tartışmıştık. Biri sosyal medya platformlarının Türkiye'de temsilcilik açmaları, diğeri ise yayılan haberle ilgili paylaşımların kaldırılması konusu. 5651 sayılı yasada yükümlölüklerini yerine getirmeyen sosyal medya platformlarına, bant aralıklarının daraltılması ve reklam gelirleri üzerinden bazı yaptırımlar getirilmişti.

EGEMENLİK

Sosyal medya platformları, temsilcilik açma ve Türkiye'de kazandıklarını vergilerini ödeme konusunda istekli davranmadı. Yeni çalışmada ise sosyal medya platformlarının temsilcilik açmaları, Türkiye'nin "**Egemenlik**" hakkı kapsamında ele alınıyor.

"İnternet ortamında yapılan yayınların düzenlenmesi ve bu yayınlar yoluyla işlenen suçlarla mücadele edilmesi" hakkındaki 5651 sayılı kanunda, Türkiye'ye temsilcilik açmayanlara bant daralması, reklam yasağı gibi müeyyideler getirilmişti. Ancak uygulamada karşılaşılan zorluklar nedeniyle sosyal medya platformlarının Türkiye'de temsilcilik açma zorunluluğu egemenlik haklarının tanınması kapsamında ele alınıyor.

DEZENFORMASYONA KİM KARAR VERECEK?

Sosyal medya düzenlemesinin başından itibaren bir haberin yalan haber olduğuna ve dezenformasyon amacıyla üretilip paylaşıldığına kim karar verecek, sorusunun üzerinde duruluyor.

“Dezenformasyona RTÜK mü, BTK mı, İletişim Başkanlığı mı, mahkemeler mi karar versin ya da yeni bir birim mi oluşturulsun?” tartışması yaşandı. Sonunda yeni bir birim kurmak yerine ihtisas mahkemelerinin karar vermesi eğilimi öne çıktı.

GAZETELER VE TV'LER DE DAHİL

Şimdiye kadar sosyal medya üzerinden yapılan dezenformasyonun önlenmesine yönelik tedbirler üzerinde duruldu. Komisyonda yapılan tartışmalarda, yalan haberlerin sosyal medyada paylaşıldıktan sonra internet sitelerinde, gazetelerde ve TV'lerde kullanıldığı üzerinde duruldu. Dezenformasyon amaçlı paylaşımların sosyal medyadan alınarak internet sitelerinde, TV'ler ve gazetelerde kullanılmasının önüne geçilmesi için çalışma yapılması kararı alındı. Dezenformasyon amaçlı haberlerin internet sitelerinde, yazılı basında ve TV'lerde kullanılması durumunda cezai yaptırım getirilmesinin üzerinde duruluyor.

Sosyal medya düzenlemesinin internet siteleri, gazeteler ve TV'leri de içine alacak şekilde genişletilmesi gündemde.

Esfender KORKMAZ

Kamu özel işbirliğinde düzenek

1 Ekim 2021 Cuma

Kamu - özel işbirliği yoluyla yapılan yol, köprü ve tünel gibi yatırımlarının yap-işlet devret modeli ile bir ilgisi yoktur. AKP öncesi var olan yap-işlet - devret modelinde talep garantisi yok idi. Bütçeden para çıkmıyordu. Altyapıyı kullanan parasını ödüyordu ve yatırım da süre sonunda devlete kalıyordu.

Kamu özel işbirliği, AKP tarafından getirilmiş bir düzenektir. Bu düzeneğin iki hedefi vardır;

- * Toplumdan bilinen bir kesime gelir ve servet transferi yamak;
- * Gelecekteki bütçe gelirlerini bu günden kullanmak.

Eğer bu yatırımları devlet borçlanarak yapsaydı, yatırımlar kendi borcunu öderdi. Yine eğer bu yatırımlar yap işlet devret modeli ile yapılıyorsa, hizmeti kullananlar parasını da ödeyecekti, halkın cebinden para çıkmayacaktı ve gelecek bütçe gelirlerine bu günden çek yazılmış olmayacaktı.

Gelecek iktidarların, kamu - özel işbirliği yoluyla yapılan bu düzeneği bozması gerekiyor. **Eğer bozulmasında sosyal fayda, kamu yararı varsa, siyasi iktidarların bu yola gitmeleri hukuka uygundur.**

Bu düzeneğin topluma ne kadar yük getirdiği, ne kadar hukuksuz olduğunu, Sayıştay raporları da gösteriyor. Sayıştay 2020 Karayolları denetim raporundan, bu raporun özeti olacak paragrafları aynen alıyorum:

"BULGU 10: Yap-İşlet-Devret Modeli ile gerçekleştirilen otoyol projelerinde idarece verilen talep garantilerinin mali tablolarında eksik yer alması Yap-İşlet-Devret modeli ile gerçekleştirilen ve işletmeye açılan otoyol projeleriyle ilgili olarak idarece verilen talep garantilerinin tam, doğru ve gerçeğe uygun bir şekilde muhasebe kayıtlarına alınmadığı görülmüştür.

Yönetmelik ve tebliğ hükümleri uyarınca, Genel Müdürlük tarafından Yap-İşlet-Devret projeleri kapsamında verilen talep garantilerinden ödenmesi muhtemel olan

hesaplanmış tutarların, 930-Verilen Garantiler Hesabında izlenmesi ve işletme süresince her yılın sonunda bu hesaplamaların kalan süre için gözden geçirilerek düzeltilmesi gerekmektedir. Ayrıca, verilen garantiler hesabının borç bakiyesinin ay sonlarında TCMB döviz satış kuru üzerinden değerlendirilmesi yapılarak, gerekli kur güncellemelerinin yapılması gerekmektedir. Yapılan incelemede, Genel Müdürlük tarafından söz konusu projeler için verilmiş olan talep garantilerinin bilançoda eksik yer aldığı tespit edilmiştir.

Genel Müdürlük tarafından Yap-İşlet-Devret Modeli ile gerçekleştirilen ve işletmeye açılan söz konusu projeler için 31.12.2020 tarihi itibarıyla toplam 179.635.821.290,00 TL verilen garanti tutarı kaldığından, 930-Verilen Garantiler Hesabının borç kalanının söz konusu tutar kadar olması gerekmektedir. Ancak, bilançoda 930-Verilen Garantiler Hesabının borç kalanı 81.711.958.952,87 TL'dir. Dolayısıyla, Genel Müdürlük bilançosunda söz konusu projeler için verilen talep garantilerinin 97.923.862.337,13 TL eksik görüldüğü anlaşılmaktadır.

Kamu İdaresi tarafından söz konusu projeler için işletme süresi boyunca verilen talep garantilerinden ödenmesi muhtemel tutarların hesaplanabilmesi için yalnızca "otoyollar ve köprülerden geçecek muhtemel araç sayısı" değil; ayrıca önümüzdeki 10-15 yıllık döviz kuru ve ABD tüketici fiyatları endeksi projeksiyonlarının oluşturulması ve bu doğrultuda hesaplamaların yapılması gerekmektedir.

Gelecek dönemlere ilişkin mali tabloların doğruluğunu ve güvenilirliğini sağlamak için, söz konusu projeler kapsamında verilen talep garantilerinin tam ve gerçek duruma uygun bir şekilde muhasebe kayıtlarına alınması ve kur güncellemelerin düzenli olarak yapılması gerekmektedir. "

Yine Sayıştay'ın 2020 Ulaştırma Bakanlığı raporunda, "döviz kurunda hata yapılarak, Şubat - Haziran arasında geçen araçlardan haksız ve fazla ücret alınmıştır" deniliyor.

Bu tür düzenekler toplumun bu gününü ve geleceğini ipotek altına almıştır. Başkanlık Sistemi ile gelen Sayıştay'da denetim kısıtlamalarının, denetleyenlerin vicdanına ulaşmamış olması aynı zamanda bu düzeneği hazırlayan güçlerin siyaseten aynı düzeneğin altında kalacağını da gösteriyor.

İbrahim Kahveci

Büyük lider kimdir?

Vladimir Putin 2000 yılında Rusya Devlet Başkanlığına seçildiğinde 260 milyar dolar ekonomik büyüklük ile 20. sırada bir ülke devralmıştı.

2019 yılı itibariyle Rusya 1,7 trilyon dolar GSYH büyüklüğü ile artık dünyanın 11. büyük ekonomisi durumuna geldi. (Dünya Bankası verileri)

Şimdi Putin için büyük lider diyebilir miyiz?

Ya da 2000 yılında 273 milyar dolar GSYH ile dünyanın 17. büyük ekonomisi olan Türkiye, 2019 yılında 761 milyar dolar ile 19. sıraya gerileyince çok mu başarısız oldu?

Büyük liderliğin bir ölçüsü elbette ülkesindeki refah düzeyidir. Bu açıdan Türkiye maalesef iyi bir dönem geçirmemiştir.

Özellikle emsal ülkelere göre kıyasladığımızda büyük bir fırsatın heba olduğunu söyleyebiliriz. Ama asıl yitilik potansiyele göre kayıplardır.

Türkiye 2000'li yıllarda kötü bir ekonomik tablo ile krizler yaşamış olsa da bünye olarak çok sağlam temellere dayanıyordu. Eğitimli kesim artıyor ve orta yaş yığılması başlamıştı.

80'lerde Özal'ın dikmiş olduğu fide artık büyümüş ve meyve verme çağına gelmişti.

Evet, krizler yaşıyorduk lakin genç ve dinamik bir ülkeydik. Gençliğimiz ile bu krizleri çabuk atlatacağımızı da biliyorduk ve öyle de oldu.

Ama şimdi...

Yaşlanıyor ve artık kriz yerine bunalım geçiriyoruz.

01.10.2021

Artık acılarımız bile olmuyor, çünkü ağrıdan kıvraniyoruz. **Eskiden bir yılda biten acılar artık yıllarca süren ağrılara dönüştü.**

Gençtik ama giyim kuşamımız iyi olmayabilirdi. Şimdi ise giyim kuşam olarak çok iyiyiz ama içimiz geçiyor. İçeriden çöküyoruz yani...

Yapısal çöküş aslında böyle bir durumdur. Dışımız parlarken içimiz kararıyor. Makyajımızı sürekli tazeliyoruz ama aslında güzelliğimizi kaybettiğimizden...

Büyük liderler ülkelerini hem ekonomik hem de paylaşım yönünden değiştiren liderlerdir. Mesela Putin büyük kazanç sağladı ama bu kazancı Rusya halkı nasıl bölüştü?

Siyasi kazanç ile çalışarak kazanç nasıl dağılım gösterdi?

Doğal zenginliğin üzerine beşeri zenginlik eklenebildi mi?

***

Bugün ülkemize baktığımızda büyüklük adına ne kelime varsa nerede ise hepsini kullanıyoruz. Lakin sonuçlara baktığımızda da her kutunun başına nerede ise sadece eksi yazmak durumunda kalıyoruz. Makyaj masasında oturmuş içi çöken ülkeyi dışından parlatmaya çalışıyoruz.

Acaba büyük ülke nasıl olunuyor? Bunu özde hiç düşündük mü? Ülke küçülürken liderler nasıl büyüyebiliyor? Bu farkı nasıl görebiliriz?

Rakamlar size bir şey anlatıyor mu? TL ne 94'de ne de 2001'de bu kadar değersizleşmemişti... İşsizlik hiç bu kadar yüksek olmamıştı... Ülke bütün olarak (kamu+özel) hiç bu kadar borçlanmamıştı..

Buna rağmen nasıl büyük liderlik olabiliyor?

01 Ekim 2021, Cuma

BAŞYAZI MEHMET BARLAS

Erdoğan her şeyi açıklıyor

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın yurtdışı gezileri dolayısıyla Türkiye'nin uluslararası sorunlarına bakış açısını çok iyi biliyoruz. Son olarak Putin ile yaptığı Soçi zirvesinden sonra yaptığı açıklamalar herkesin zihninde kalacaktır. Bazı noktaları vurgulayalım;

1. Türkiye, 1 milyar 400 milyon dolar ödediği için F-35'leri mutlaka Amerika'dan istiyor.
2. Türkiye, Rusya'dan aldığı S-400 hava savunma sisteminden asla vazgeçmeyecek.
3. Akkuyu'da inşaatı devam eden nükleer santral bittikten sonra Türkiye'de iki tane daha nükleer santral yapılacak. Ancak bunun Ruslar'la mı olacağı belli değil.
4. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın ABD Başkanı Biden'a gönderdiği sert mesaj yerine ulaştı. Sonuçta Erdoğan ve Biden Roma'da G-20 Zirvesi'nde görüşecekler.
5. Türkiye'nin dış ticaretinde Rusya çok önemli yer tutuyor. Sonuçta Rusya'nın Türkiye yatırımları 6.5 milyar dolara ulaşmış durumda. Türkiye de Rusya'da 1.5 milyar dolar yatırım yapmış.
6. Cumhurbaşkanı Erdoğan başkanlık sisteminden asla vazgeçirmeyeceğini ve yeni bir anayasa yapımının gündemde olduğunu yine vurguladı.

SERBEST PAZAR

Türk siyasetinde şu anda herkesin çok yakından ilgilendiği konu fiyat pahalılığı. **Bu olay bazılarını serbest pazar düşmanı haline getirdi.** Hatta bir CHP'li üç harfli zincir marketleri şehir dışına taşımak istediklerini söyledi. Boyunca deneyden ve Turgut Özal gibi bir hocanın liderliğinden sonra Türkiye'nin hâlâ serbest pazar ekonomisine adeta böyle bir şey yokmuş gibi bakması şaşırtıcı oluyor. Bu arada Merkez Bankası'nın faizleri bir puan düşürmesinin sonuçlarını yükselen dolar fiyatında görüyoruz.

Türkiye gerek dış politikada, gerek terörle mücadelede, gerekse uluslararası ilişkilerde hem aklın hem de çıkarlarının gereğini yapmakta. Bu çizginin ekonomi alanında da devam etmesi ülkenin geleceğini aydınlatacaktır.